

Thedenius Botaniska exkursioner i Stockholmstrakten XI

BEARBETAD AV MORA ARONSSON

Den elfte av Thedenius exkursioner går till Nacka, Erstavik och Duvnäs (Thedenius 1859). För bakgrunden till denna historiska exkursionsguide hänvisar jag till Daphne nr 1 1993.

På Fjäderholmarna växer stenfrö *Lithospermum officinale*, dvärgarun *Centaurium pulchellum*, hållveronika *Veronica longifolia* x *spicata*, bergkärel *Erysimum hieracifolium*, havssäuling *Triglochin maritimum* och myskgräs *Hierochloë odorata*.

Vid Nyckelvikens förekommer tusensköna *Bellis perennis*, kvastfibbla *Hieracium cymosum*, styvfibblor *H. tridentata*, myska *Galium* grupp *Stiptolepidea*, skogsklocka *Campanula cervicaria*, toppdån *Galeopsis bifida*, tandrot *Dentaria bulbifera*, mjuknäva *Geranium molle*, svedjenäva *G. bohemicum*, glansnäva *G. lucidum*, underviol *Viola mirabilis*, källarv *Stellaria alsine*, gullpudra *Cbrysosplenium alternifolium*, kanelros *Rosa majalis*, *Geum rivale* x *urbanum*, vippärt *Lathyrus niger*, buskvicker *Vicia dumetorum*, brunklöver *Trifolium spadiceum*, strandskräppa *Rumex maritimus*, humle *Humulus lupulus*, ängsvide *Salix starkeana* ssp. *starkeana*, knärot *Goodyera repens*, korallrot *Corallorhiza trifida*, morgonstjärna *Ornithogalum angustifolium*, lundstarr *Carex montana*, lundsidenmossa *Plagiothecium nemorale*, kloskimmermossa *Isopterygiopsis pulchella*, spärngräsmossa *Brachythecium starkei*, späd gräsmossa *B. reflexum*, västlig husmossa *Loeskeobryum brevirostre*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*, källpraktmossa *Pseudobryum cinclidioides*, lämmelmossa *Tetraplodon mnioides*, myrbjörnmossa *Polytrichum strictum*, krusig ulota *Ulota crispa*, strimhättemossa *Orthotrichum affine*, lapprattmossa *Amphidium lapponicum*, ärgmossor *Zygodon* ssp., sipperraggmossa *Racomitrium aquaticum*, skruvknölmossa *Oncopoborus virens*, sotmossa *Andreaea rupestris*, brun frostmossa *Gymnotrium concinatum*, klippskapania *Scapania nemorea*, bäckskapania *S. undulata* samt pigglummermossa *Barbilophozia attenuata*; i Helvethålan: Myska *Galium odoratum*, snårvinda *Calystegia sepium* ssp. *sepium*, vätteros *Lathraea squamaria*, repstarr *Carex loliacea*, grusslok *Melica ciliata*, liten baronmossa *Anomodon longifolius* och rosmossa *Rhodobryum roseum* med kapslar; vid Kungshamn: Toppdån *Galeopsis bifida*; på holmen Sverige: hållveronika *Veronica longifolia* x *spicata*.

I en dalsänka på Värmdölandet, mitt emot holmen Danmark, förekommer flädervänderot *Valeriana sambucifolia*, vejde *Isatis tinctoria*, glansnäva *Geranium lu-*

cidum, grönyxne *Coeloglossum viride*, tvåblad *Listera ovata*, strävlost *Bromus benekenii* och liten knottmossa *Rhabdoweissia fugax*.

Mellan Hamndalen och Skepparholmen på Värmdö växer hönsbär *Cornus suecica* och underviol *Viola mirabilis*; vid Skepparholmen: Backsmörblomma *Ranunculus polyanthemos* ssp. *polyanthemos* och korallrot *Corallorhiza trifida*; vid Kummelnäs: Gulkämpar *Plantago maritima* samt gräsull *Eriophorum latifolium* och kärrull *E. gracile*.

Vid Vaxholm förekommer smultronklöver *Trifolium fragiferum*, morgonstjärna *Ornithogalum angustifolium*, strandråg *Leymus arenarius* och låsbräken *Botrychium lunaria*; vid Norrnäs på Värmdölandet: Klubbkorsört *Senecio viscosus*; vid Siggesta: Piggfrö *Lappula squarrosa*; vid Värmdö prästgård: Kransborre

Humle *Humulus lupulus*.
Teckning: Bengt Nicolson.

Marrubium vulgare och norskstarr *Carex mackenziei*; vid Hemmesta: Svinrot *Scorzonera humilis*; vid Djurhamn på stranden mellan kyrkan och handelsboden, mitt emot Karantänsplatsen: Östersjötåg *Juncus balticus*, gultåtel *Deschampsia bottnica* och strandråg *Leymus arenarius*; vid Beatelund på Farstalandet: Kattmynta *Nepeta cataria* och grusslok *Melica ciliata*; vid Tjustvik: Svinrot *Scorzonera humilis*, myska *Galium odoratum*, *Verbascum nigrum* x *thapsus*, glansnäva *Geranium lucidum*, luddunört *Epilobium parviflorum*, oxel *Sorbus intermedia*, ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*, skogslök *Allium scorodoprasum*, skärmstarr *Carex remota*, *C. canescens* x *dioica*, lundslok *Melica uniflora*, strandråg *Leymus arenarius* och strutbräken *Matteuccia struthiopteris*; mellan Tjustvik och Farsta: Gråfibbla *Hieracium pilosella* och vargtörel *Euphorbia esula*; vid Farsta: Klubbkorsört *Senecio viscosus*, krissla *Inula salicina*, svinrot *Scorzonera humilis*, svartrot *S. hispanica*, toppfrossört *Scutellaria hastifolia*, vildmorot *Daucus carota*, bergkårel *Erysimum hieracifolium*, glansnäva *Geranium lucidum*, oxel *Sorbus intermedia*, luddros *Rosa sherardii*, stallört *Ononis arvensis*, rödsträse *Chara tomentosa*, grönvit nattviol *Platanthera chlorantha*, tvåblad *Listera ovata*, skogslök *Allium scorodoprasum* och backskafting *Brachypodium pinnatum*; vid Gustavsberg: Lundrav *Arabis hirsuta* var. *hirsuta*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, spädslinke *Nitella gracilis*, ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*, havsnajas *Najas marina*, skogslök *Allium scorodoprasum* samt skärmstarr *Carex remota* och norskstarr *C. mackenziei*; vid Aspvik på Ormingelandet: Toppfrossört *Scutellaria hastifolia*, säfferot *Seseli libanotis*, åkerriättika *Raphanus raphanistrum*, rosenglim *Silene armeria*, borststräse *Chara aspera*, ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*, kärknipprot *Epipactis palustris*, rostnate *Potamogeton alpinus* och snip *Trichophorum alpinum*; vid Östra Ekedal: Fältkrassing *Lepidium campestre*; vid Västra Ekedal: Klippfibblor *Hieracium* grupp *Oreadea*, luddros *Rosa sherardii*, tvåblad *Listera ovata*, ängsstarr *Carex hostiana* och låsbräken *Botrychium lunaria*; vid Kil: Klippfibblor *Hieracium* grupp *Oreadea*, kvastfibblor *Hieracium* grupp *Stiptolepidea*, vätteros *Lathraea squamaria*, sötkörsbär *Prunus avium* och tvåblad *Listera ovata*; i Kilsviken: Skaftsärv *Zannichellia palustris* ssp. *pedicellata*; på Ramsmoraberget: Säriläka *Sanicula europaea* och knärot *Goodyera repens*. På de flesta åkrar på Värmdö är pukvete *Melampyrum arvense*.

På och vid stränderna omkring Baggensfjärden och på de flesta Värmdö-öarna växer strandaster *Aster tripolium*, åkermolke *Sonchus arvensis* var. *maritimus*, kustarun *Centaurium littorale*, gulsporre *Linaria vulgaris*, strandkrypa *Glaux maritima*, strätta *Angelica sylvestris*, vitsjälksmöja *Ranunculus baudotii*, borststräse *Chara aspera*, salttåg *Juncus gerardii* ssp. *gerardii*, trådnate *Potamogeton filiformis*, strandråg *Leymus arenarius* och gultåtel *Deschampsia bottnica*.

Strandkrypa *Glaux maritima*. Bilden är hämtad från C.A.M. Lindman 1922: *Bilder ur Nordens Flora*. Stockholm.

Vid Bo förekommer stortimjan *Thymus pulegioides*, bunge *Samolus valerandi*, sylört *Subularia aquatica*, duvnäva *Geranium columbinum*, mjuknäva *G. molle*, grusbräcka *Saxifraga tridactylites*, surbjörnbär *Rubus sulcatus*, sandlök *Allium vineale*, borstnate *Potamogeton pectinatus* och skaftsärv *Zannichellia palustris* ssp. *pedicellata*; vid Tollarö: Backvicker *Vicia cassubica*, blålusern *Medicago sativa*, tvåblad *Listera ovata*, gräsull *Eriophorum latifolium* och kärrull *E. gracile*; vid Eknäs: Skogsklocka *Campanula cervicaria*, svedjenäva *Geranium bohemicum* och pingstlilja *Narcissus poeticus*; vid Stora Björknäs: Klippfibblor *Hieracium* grupp *Oreadea*, myska *Galium odoratum*, rödlänke *Peplis portula*, luddunört *Epilobium parviflorum*, backvicker *Vicia cassubica*, skogsknipprot *Epipactis helleborine*, kallgräs *Scheuchzeria palustris* och rännformig brosklav *Ramalina calicaris* med apotecier; vid

Lilla Björknäs: Kattmynta *Nepeta cataria*, klippskapania *Scapania nemorea*, sköldfjälllav *Peltigera horizontalis*, lunglav *Lobaria pulmonaria*, pinnlav *Cladonia floerkeana*, *Leädella euphorea*, blodlav *Mycoblastus sanguinari*, rostkartlav *Rhizocarpon oederi*, rödbrun klotterlav *Opegrapha rufescens*, guldpuddrad spiklav *Calicium adpersum*, gulvit blekspik *Sclerophora nivea*, *Thrombium epigaeum*. I Damsjön ovanför Lilla Björknäs är notblomster *Lobelia dortmanna* ovanligt ymnig.

I Skurusund finns trädnate *Potamogeton filiformis* och borstnate *P. pectinatus* samt storsärv *Zannicbellia palustris* ssp. *polycarpa*. Bandtång *Zostera marina* har ibland hittats lösryckt flytande i sundet.

På Skuru, dels i parken, på åkrarna och ängsmarken, dels på klipporna på båda sidor om sundet, förekommer styvfibblor *Hieracium* grupp *Tridentata*, krussilja *Selinum carvifolia*, backsmörblomma *Ranunculus polyanthemos* ssp. *polyanthemos*, backruta *Thalictrum simplex* ssp. *simplex*, svedjenäva *Geranium bohemicum*, oxel *Sorbus intermedia*, hasselbjörnbär *Rubus*

wahlbergii, surbjörnbär *R. sulcat us*, spirbjörnbär *R. grabowskii*, gyllenbjörnbär *R. aureolus*, luddros *Rosa sherardii*, vippärt *Lathyrus niger*, rödvide *Salix purpurea*, grönvit nattviol *Platanthera cblorantha*, tvåblad *Listera ovata*, svärdsyssla *Cephalanthera longifolia*, pingstlilja *Narcissus poeticus*, skogslök *Allium scorodoprasum*, norrlandsstarr *Carex aquatilis*, gullhavre *Trisetum flavescens*, sipperraggmossa *Racomitrium aquaticum*, gälllav *Pseudevernia furfuracea* med apotecier, letlav *Parmelia omphalodes*, flagnad bägarlav *Cladonia decorticata*, citrongul skivlav *Psilolechia ludda*, klipplav *Fuscidea cyathoides*, *Schaereria cinereorufa*, *Rhopa-lospora lugubris*, citronellav *Arthrorhaphis citrinella*, *Lecidea tessellata*, *L. fuscocinerea*, *Buellia ambigua*, nordlig navellav *Umbilicaria hyperborea*, siktlav *U. torrefacta* samt svartludd *Racodium rupestre*.

Litteratur:

Thedenius, K. F. 1859: Botaniska exkursioner i Stockholmstrakten. Stockholm.